

Çok Uluslu Şirketler ve Çevre İçin Yapay “Destekleri”

BM İklim Değişikliği Konferansı kapsamlı bir şekilde tartışıldı, analistler olası başarılar hakkında spekülasyonlar yaptılar ve bazıları da dünyayı başka bir Birleşmiş Milletler konferansının başarısızlığı için hazırladılar. Bu arada çevre ve iklim değişikliği ile ilgili sorunların gerçekliği yaygın olarak kabul edilirken, ülkelerin ve şirketlerin karar alırlarken ekonomik çıkarlarını ön planda tuttuğu bir dönemde gerçek bir çözüm ortaya konulamamıştır.

Amerika'da, kömür şirketleri ve bazı eyaletler, Çevre Koruma Ajansı'nın kirletici olarak karbondioksit emisyonlarını izleme ve düzenleme çabalarıyla açıkça mücadele etmektedirler (The Conversation). Ayrıca çok uluslu enerji şirketleri, fosil yakıtlarının kullanımına ilişkin herhangi bir sınırlamayı kabul etmekte isteksiz davranmaktadırlar. Nitekim Mayıs 2021'de Hollanda'daki bir mahkeme, çevre grupları arasındaki yasal bir itirazın ardından Shell'e karbon emisyonlarını azaltması talimatını vermiş ve 20 Temmuz'da şirket, karara itiraz edeceğini söylemiştir.

Mahkeme kararlarına meydan okumanın da ötesinde, yine geçmişte petrol ve kömür endüstrileri gibi dev şirketlerin Tokyo Protokolü gibi BM konferanslarında kabul edilen anlaşmalara karşı birleştiğini de görmekteyiz. Nitekim bu da değişimin durma noktasına geldiği bir durum ortaya çıkarmıştır. Zira değişimi arzulayan şirketler, diğerlerinin uygulamadıkları bir zamanda hükümetin iklim değişikliği için pahalı girişimler uyguladığı durumlarda rekabet güçlerini kaybetmekten korkmaktadırlar.

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı'nın amacı, küresel ısınmanın nedeni olan ve gezegen için feci sonuçlar doğuran sera gazı emisyonlarının azaltılmasına yönelik kararlar almaktır. Nitekim Hükümetlere sıfır sera gazı emisyonu hedefini taahhüt etmeleri çağrısı yapıldığı gibi İklim Değişikliği Konferansı Başkanlığı da kömürün aşamalı olarak kaldırılması için hızlı bir taahhüt çağrısında bulunmuştur.

İroni şu ki; konferanstan önce fosil yakıt ve nükleer enerji endüstrilerinin katılım için kayıt yaptırmalarıdır. Zira Shell, Chevron, Doğu Asya petrol şirketleri, diğer petrol şirketleri, karbon tüccarları ve çok uluslu tarım ve kimya işletmelerinin tamamı, nükleer enerji endüstrisinin yapmış olduğu gibi Mayıs ve Haziran aylarında BM iklim müzakerelerine katılmak için kayıt yaptırmışlardır.

Bunun nedeni çevre konusunda endişe duymaları değil, dahası politikaları etkilemek için konferansa katılmalarıdır.

Zira Avrupa Şirketler Gözlemevi araştırmacısı Pasco Sabado şöyle demiştir: “BM görüşmelerinde Shell benzerlerinin bulunması, sadece herhangi bir gerçek ilerlemeyi geciktirmek ve emisyonları azaltmak yerine... LITA gibi federal gruplar aracılığıyla karbon piyasaları ve denkleştirmeler gibi yanlış çözümlere sevk etmek içindir. Dolayısıyla bu yöntemler, şirketlerin iklim için bir felaketin habercisi olan fosil yakıtları kazmaya ve satmaya devam etmelerini sağlayacaktır.”

Bu şirketler geçmişte de konferansa katılmışlardı ancak bu yıl Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı'nın organizatörleri, görüşmelerde fosil yakıt şirketlerine resmi bir rol vermemişlerdir.

Peki onların olmaması, her şeyin farklı olacağı anlamına mı gelir? Zorunlu değil...

Zira onların yoklukları, petrol endüstrisinin konferans ve sonuçları üzerindeki etkisini kaybettiği anlamına gelmez. Nitekim önemli zirveye öncülük eden bir dizi

rapor, fosil yakıt endüstrisinin hem konferans düzenleyicileri hem de müzakere masasındaki oyuncularla olan temaslarının derinliğini canlı bir şekilde ortaya koymaktadır. (Time)

Olası bir etkinin yolu, yönetim danışmanlığı endüstrisidir. Örneğin Boston Danışmanlık Grubu, COP26'nın özel danışmanlık ortağı olacaktır. Dolayısıyla herhangi bir türden özel bir sektörün uluslararası diplomatik bir konferansa bu düzeyde katılması alışılmadık bir durumdur. Bundan daha da garip olanı ise, Boston Danışmanlık Grubu'nun dünyanın en büyük 25 petrol şirketinden 19'una danışmanlık yaptığının iddia edilmesidir. (Time) Bu da bu düzeydeki her türden mevcut çevre sorunlarına çözüm arama yeteneklerini etkileyecek bir çıkar çatışması yaşayacakları anlamına gelmektedir.

Ayrıca bu şirketler, kararların fosil yakıt endüstrisinin lehinde olmasını sağlamak için hükümetlere lobi yapmakla da ünlüdürler. Nitekim Suudi Arabistan, Japonya ve Avustralya'nın, Birleşmiş Milletlerden fosil yakıtlardan hızla uzaklaşma ihtiyacını küçümsemesini isteyen ülkeler arasında yer aldığını gösteren sızdırılmış raporlar zaten vardır. Dolayısıyla sızdırılan bu belgeler, hükümetlerin iklim değişikliğiyle mücadele amacıyla hangi eylemlerin gerektiğine karar vermek için kullandığı raporlardan ibaret olup bunlardan en sonuncusu da Glasgow konferansındaki müzakerelere belirleyici bir katkı sağlayacaktır. (BBC)

Mevcut iklim değişikliği sorunlarını çözmek için çağrılan politikacılara kesinlikle güvenilemez. Zira Birleşik Krallık'ta, Lordlar Kamarası'nın 43 üyesi petrol ve gaz endüstrisinde finansal hisseye sahiptirler (OpenDemocracy). Ayrıca Amerika'da, petrol ve gaz şirketleri 2018'de ABD Kongresi adaylarına 84 milyon dolardan fazla katkıda bulunmuşlardır (Kaynak). Nitekim haziran ayında bir Amerikan Ticaret Odası üyesi firma olan ExxonMobil'den (Amerikan çok uluslu petrol ve doğalgaz şirketi) kıdemli bir lobici, iklim karşıtı bir gündem geliştirmek için ABD senatörleriyle birlikte çalıştığını kabul eden bir filmde çekilmiştir. (Climate Change-İklim Değişikliği)

Sonuç olarak bu çok uluslu şirketlerin hegemonyasına ve etkisine izin veren Kapitalist sistemin içerisinde çevreyi korumayla ilgili değişimin o kadar basit olmadığını hatırlamamız gerekmektedir. Zira onlar, uluslararası ve hükümet politikalarını ve yasalarını kendi çıkarlarına göre manipüle etmelerine izin veren mevcut Kapitalist sistemde büyük bir rol oynamaktadırlar. Dolayısıyla onlar, çevreye zarar veren çeşitli faaliyetlerde bulunurlar ancak birçok politikacı ve siyasi partilerin bu şirketlerle yakından ilişkileri vardır ve onları maddi olarak desteklemektedirler. Bu yüzden sadece kâmil ideolojik bir değişim, herhangi bir gerçek çözüme tanıklık edecektir.

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Fatıma Musab